

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

תב"כ 36/20

העותר: אלחנן לוי

נגד

- המשיבים:
1. קול ישראל – רשות השידור
 2. חברת החדשות 2
 3. ישראל היום
 4. מכון סמית
 5. מכון מדגם
 6. הגל החדש

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה),
התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

החלטה

1. העותר פנה אליי היום, בבקשה למספר צווי מניעה בנוגע לעריכת, פרסום,
ושליחת סקרים בניגוד לסעיף 16ה לחוק הבחירות.

2. בקצרה, העותר מעלה טענות בנוגע לשלושה סקרים: הראשון, פורסם על ידי
המשיבה 1 במהדורת "חצי היום" ונערך על ידי המשיב 4 (להלן: הסקר הראשון);
השני, פורסם על ידי המשיבה 2 במהדורת החדשות המרכזית, ונערך על ידי
המשיב 5 (להלן: הסקר שני); השלישי, פורסם בגיליון המשיבה 4, ונערך על ידי
המשיב 6 (להלן: הסקר השלישי).

3. ביחס למשיבות 1-3 (להלן: מפרטמות הסקרים או גופי התקשורת), טוען העותר כי
בכל הסקרים לא צוין כמה נסקרים התבקשו להשיב וסירבו. בנוסף, טוען הוא כי
כשהסקר הראשון פורסם לראשונה (במהדורת "חצי היום"), לא צוין בנוסף
למספר הנשאלים גם כמה השתתפו בסקר וטעות הדגימה.

4. לעניין המשיב 4, טוען העותר כי הסקר הראשון אמנם נשלח לוועדת הבחירות

המרכזית, אולם, באופן חלקי: צוין אך שנסקר "מדגם מייצג של האוכלוסיה הבוגרת בישראל", ללא פילוח של האוכלוסייה שנסקרה; ולא צוינו השאלות שנשאלו. לעניין המשיבים 5-6, טוען העותר כי הסקר השני והשלישי, לא נשלחו כלל לוועדת הבחירות המרכזית.

5. באופן כללי ביחס למשיבים 4-6 (להלן: מכוני הסקרים), מציין העותר כי הם הפרו את סעיף 16ה(ה) לחוק הבחירות, שקובע כי יש לשלוח את תוצאות הסקר לוועדת הבחירות המרכזית "בהקדם האפשרי, לעיון כל דורש". בנוסף, לשיטתו, המכונים לא כללו מספר נתונים נדרשים בתוצאות שנשלחו לוועדה (בניגוד לסעיף 16ה(ה)(2) לחוק הבחירות) וביניהם: (1) "שיטת הדגימה" – לשיטת העותר, אין די בציון שיטת הדגימה ללא כל פירוט או הסבר, אלא – על מכוני הסקרים החובה לפרט בנוגע לשיטת הדגימה בה נקטו; "סוגי האוכלוסיה שנדגמו"; "התאריכים והשעות של הראיונות"; ועוד.

6. עוד יצוין, כי העותר העלה בעתירה טענות שונות בנוגע לסקרים נוספים שנשלחו לוועדת הבחירות המרכזית. אולם, טענות אלה נטענו בעלמא, וללא צירוף המשיבים הרלוונטיים ביחס לסקרים אלה, ומשכך – דין טענות אלה להידחות על הסף (השוו: תב"כ 10/20 חדו"ש נ' קול ברמה (3.2.2015)).

7. המשיבות 1-2 טוענות בתגובתן כי מספר הנשאלים לא צוין בפרסום עקב טעות אנוש, וכי יש לדחות את העתירה על הסף מטעמים שונים. המשיבה 3 טוענת כי פרט זה לא צוין בסקר משום שנתון זה לא נאסף על ידי עורך הסקר, המשיב 6.

8. המשיבה 4, טוענת כי יש לדחות את העתירה על הסף עקב העדר זכות עמידה של העותר, וכן צירפה לתגובתה את מספר הנשאלים בסקרים שביצעה וציינה כי אלה בוצעו בין השעות 16:00 – 21:30. המשיבה 5 טוענת כי אין צורך לשלוח לוועדת הבחירות את כל הפרטים המצוינים בחוק, אלא די בנתונים שמהם ניתן לוודא כי הסקר נערך באמצעים סטטיסטיים מקובלים. המשיב 6, בתגובתו, שלח את נתוני הסקר השלישי כתגובה לעתירה.

דיון והכרעה

9. דין העתירה להתקבל בחלקה.

עמוד 2 מתוך 5

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950

العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

10. סעיף 16 לחוק הבחירות קובע הגבלות והוראות שונות בנוגע לסקרים העוסקים בבחירות לרשויות המקומיות ולכנסת. החובה המרכזית במסגרת סעיף זה היא חובת הגילוי, ובין היתר על סקר בתקופה הסמוכה למועד הבחירות לכלול את שם מזמין הסקר, עורך הסקר, תאריך ביצועו, מספר המשתתפים (שענו ונשאלו) ואוכלוסיית המחקר (ראו: סעיף 16ה(ב) לחוק).

11. תכלית ההוראות שבסעיף 16 לחוק דרכי תעמולה ברורה, והיא – "שהציבור יוכל לשקול את אמינותם של הסקרים ולבחנם בצורה מושכלת" (מתוך הצעת החוק 3131 תיקון מספר 22 במסגרתו הוסף ביום 17.6.2002 סעיף 16 לחוק; תר"מ 231/20 ליבר נ' בריח (19.12.2013)). חשיבותו של הסעיף היא במניעת הטעייה של הציבור באמצעות שימוש בסקרי בחירות. "סקר הוא כלי סטטיסטי הנתון באופן אינהרנטי להטיות ומניפולציות, שיכולות להביא להטעיית ציבור הבוחרים (תר"מ 153/20 גוב ארי נ' כהן, פס' 3 (10.10.2013)).

12. לעומת הנתונים הנדרשים בפרסום הסקר, סעיף 16ה(ה) לחוק הבחירות קובע חובת גילוי רחבה יותר ביחס לנתונים שעל עורך הסקר לשלוח לוועדת הבחירות המרכזית. זאת, למען הגשמת חובת הגילוי כאמור. וכן, מתוך מטרה שאותם אלה שמעוניינים להתעמק בנתוני הסקר – שיטת הדגימה, גודל המדגם ההתחלתי, השאלות שנשאלו הנסקרים, וכיו"ב – יוכלו לעשות כן.

13. ביום 10.2.2015, לאחר פנייה של רשימת המועמדים "עלה ירוק – גאה בבחירה שלי", הוריתי כי הנתונים שנשלחים לוועדת הבחירות המרכזית, שעל האחרונה להעמיד לעיון של "כל דורש" (בהתאם לסעיף 10ה(ה) לחוק הבחירות), יתפרסמו באתר האינטרנט של הוועדה. פרסום מעין זה, לשיטתי, מגשים באופן המיטבי את עיקרון השקיפות, חובת הגילוי, ועיקרון הנגישות.

14. ומהכלל אל הפרט.

15. ראשית, יש לדחות את טענות המשיב 5. אזכיר, כי לשיטתו – אין צורך לשלוח לוועדת הבחירות את כל הנתונים המפורטים בסעיף 16ה(ה) לחוק הבחירות, ודי לשלוח חלק מהנתונים, כל עוד יהיה מאלה ברור שמדובר בסקר שנעשה על פי שיטת סטטיסטיות תהיה ברורה.

16. עם כל הכבוד, אין מדובר בפרשנות סבירה של סעיף 16ה(ה) לחוק הבחירות, ודאי שעה שהמחוקק פירט במסגרתו באופן מפורש את הנתונים שעל עורך הסקר לשלוח לוועדה. החוק קבע, ולא בכדי, רשימה ברורה של נתונים שעל עורך הסקר לשלוח לוועדת הבחירות. קבלת פרשנותו של המשיב 5 בעניין זה, תוביל לחוסר ודאות בנוגע לנתונים שנדרשים עורכי הסקרים לשלוח לוועדה. מצב דברים מעין זה, בהינתן תכליתו החשובה של הסעיף כמפורט לעיל, אינה יכולה לעמוד. עתה אפנה לדון בעיקר.

17. גופי התקשורת: ביחס למשיבות 1-3, עיון בפרסום הסקרים מלמד כי אכן לא צוין בהם כמה נסקרים התבקשו להשתתף בסקר, בניגוד לסעיף 16ה(ב)(5) לחוק. יצוין, כי אין נפקא מינה לעובדה שנתון זה אינו קיים אצל המשיב 6; ברי כי נוכח הוראת החוק המחייבת לציין פרט זה בפרסום סקרים (ואף בנתונים שנשלחים לוועדת הבחירות המרכזית) – שומה עליו, מעתה והלאה, לאסוף גם נתון זה. משכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיבות 1-3 לפרסם סקרים נוספים שאינם כוללים את הנתונים הנדרשים בהתאם לסעיף 16ה(ב) לחוק הבחירות.

18. הפרטים שנדרשים לשלוח מכוני הסקרים לוועדת הבחירות המרכזית: אני מסופק אם פרשנותו הרחבה של העותר למונחים הנ"ל, בדגש על "שיטת הדגימה" ו-"סוגי האוכלוסייה שנדגמו", נכונה. ברי, כי לא מן הנמנע ששיטת הדגימה של מכון הסקרים, למשל, היא בגדר סוד מסחרי (והעותר אף מציין עובדה זו בעצמו – בסעיף 23 לעתירה). משכך, ספק רב לדעתי אם חובת הגילוי שנקבעה בחוק הבחירות חלה אף על מידע מעין זה.

19. בנוסף, בהינתן האמור, ניתן לומר בבטחה כי אין בטענות אלה שהעלה העותר – בעלמא – כדי לעמוד בחובת ההוכחה הנדרשת (השוו: תב"כ 27/20 עלה ירוק נ' עיתון הארץ (4.3.2015)). ובכל מקרה, כך או כך, אינני חושב שנכון בעת זו – כאשר מחר הוא היום האחרון לפרסם סקרים בהתאם לסעיף 16ה(ח) לחוק הבחירות – לטעת מסמרות בסוגיה מורכבת זו.

20. ודוק; העתירה הפכה, הלכה למעשה, לתיאורטית במישור זה בעיקר עקב שיהויו של העותר, שהגיש את עתירתו אתמול (10.3.2015) על אף שהסקרים נושא העתירה פורסמו בימים 4.3.2015 ו-6.3.2015 – כמעט כשבוע עובר להגשת

העתירה. בשים לב למועד הבחירות ולמועד האחרון לפרסום סקרים (מחר), מדובר בשיהוי של ממש (לחשיבות של עמידה בזמנים בתקופת בחירות, ראו: תב"כ 33/20 תנו לאדם לחיות נ' עלה ירוק (9.3.2015); בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד נז(4) 145, 153 (2003)).

21. כן יצוין כי ביחס לגודל המדגם ההתחלתי, מספר האנשים שהתבקשו להשתתף בסקר אך סירבו או לא התאימו, והתאריכים והשעות של הראיונות: הרי שמדובר בפרטים שמכוני הסקרים נדרשים לשלוח פרטים לוועדת הבחירות המרכזית. המשיבים 5-6, כאמור, לא שלחו עד למועד הגשת העתירה את פרטי הסקר הראשון והשני. המשיב 4, לא ציין את אלה בסקר ששלח. משכך, ניתן בזאת צו המחייב את המשיבים 4-6 לשלוח את הנתונים המלאים, ובין היתר את הנתונים הנזכרים לעיל, לוועדת הבחירות המרכזית תוך 24 שעות.

22. שליחת הסקרים לוועדת הבחירות המרכזית: הצדדים חלוקים בסוגיה זו, ונוכח סד הזמנים, לא ראיתי לנכון לפרט בהחלטתי בנוגע לטענותיהם החולקות. בשים לב למועד הבחירות ולמועד האחרון לפרסום סקרים (מחר), ולמען הזהירות בלבד, ניתן בזאת צו המחייב את המשיבים 4-6 לשלוח את כלל הסקרים ביחס לבחירות לוועדה תוך 24 שעות מרגע פרסומם.

23. סוף דבר, העתירה מתקבלת בחלקה. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

24. החלטתי זו תועבר לכלל מכוני הסקרים הרלוונטיים ולדובר הוועדה, שיוודאו בהתאמה כי הסקרים שמפורסמים עד מחר בהתאם לסעיף 16ה(ח) לחוק הבחירות, יועברו לוועדת הבחירות המרכזית תוך 24 שעות, ויפורסמו באתר האינטרנט של הוועדה במהירות הראויה.

ניתנה היום, כ' באדר התשע"ה (11.3.2015).

 שלים גיבוראן
 שופט בית המשפט העליון
 יושב ראש ועדת הבחירות
 המרכזית לכנסת ה-20